

2 De økonomiske utsiktene

2.1 Norsk økonomi

Gjenåpningen av samfunnet har gitt høy fart i norsk økonomi. Den økonomiske krisen er nå over, selv om noen bedrifter i tjenesteytende næringer, særlig i reiseliv og transport, fortsatt har utfordringer som følge av pandemien. Den registrerte arbeidsledigheten går raskt ned og er nesten tilbake på nivået fra før pandemien. Nedgangen går hurtigere enn det vi så for oss i revidert nasjonalbudsjett i mai. Samtidig vil det også i 2022 være noen ettervirkninger av pandemien. Store deler av næringslivet venter høy vekst fremover. Flere næringer opplever problemer med flaskehalser blant annet fordi det er vanskelig å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Pandemien bidrar fortsatt til usikkerhet om den økonomiske utviklingen fremover, men tempoet i vaksineringen og høy vaksineringsgrad gjør at usikkerheten er klart mindre enn tidligere i år.

Det ligger an til at norsk økonomi vil komme inn i en moderat høykonjunktur neste år og at den registrerte arbeidsledigheten vil komme ned på lave nivåer. Det innebærer at tilbakeslaget denne gangen blir klart mer kortvarig enn vi har sett ved tidligere tilbakeslag i norsk økonomi, se boks 2.1. Vi anslår at veksten i økonomien vil ligge høyere enn normalt også i 2023 og 2024, se figur 2.3B. Med en slik utvikling vil sysselsettingen øke og arbeidsledigheten avta ytterligere, se figur 2.1C og 2.1D. Ifølge SSBs arbeidskraftundersøkelse var andelen sysselsatte blant de som er bosatt i Norge høyere i juli enn før pandemien. Samtidig ligger antall lønnstakere på korttidsopphold foreløpig langt under nivåene fra før pandemien.

Mens ekspansive tiltak i finans- og pengepolitikken bidro til å dempe de økonomiske skadevirkningene av pandemien, legges den *økonomiske politikken* nå om for å unngå overoppheting og et varig økt offentlig utgiftsnivå. De økonomiske koronatiltakene er i ferd med å bli avviklet, og oljepengebruken går markert ned. Norges Bank har økt styringsrenten og har varslet flere økninger. Den økonomiske politikken er nærmere omtalt i kapittel 3.

Den økonomiske utviklingen ute er bedre enn ventet, og vil gi høyere vekst i norsk fastlands-eksport enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Vareeksporten har allerede tatt seg opp til høyere nivåer enn før pandemien. Eksporten av tjenester fra fastlandet ligger derimot klart lavere enn før pandemien som følge av at det fortsatt er få utenlandske turister i Norge, se figur 2.2A. Den markerte bedringen i konkurranseevnen siden 2014 legger til rette for økt aktivitet i deler av næringslivet som konkurrerer med utlandet, se figur 2.2B.

Oppgangen ute har bidratt til økt etterspørsel etter og høyere priser på råvarer. Prisen på aluminium har ikke vært høyere på ti år, en oppgang som også skyldes økte fraktrater. I begynnelsen av oktober var oljeprisen rundt 80 dollar per fat, om lag 10 dollar høyere enn da revidert budsjett ble lagt frem. Også prisene på fremtidige leveranser av olje har økt. Gassprisen i Europa har steget enda mer så langt i år, se figur 2.1B. Det må blant annet ses i sammenheng med værforhold og lavere tilbud av flytende naturgass (LNG) til Europa, se nærmere omtale i avsnitt 2.6. Petroleumsinvesteringene ventes å stige litt i år for deretter å falle i 2022. De midlertidige endringene i petroleumsbeskatningen som ble vedtatt av Stortinget i fjor, stimulerer investeringer i petroleumsvirksomheten og har gitt oljeselskapene økte muligheter til å gjennomføre planlagte investeringsprosjekter.

Aktiviteten i næringslivet har tatt seg markert opp etter hvert som de strengeste smitteverntiltakene er blitt lempet på, og i juli var aktiviteten i fastlandsøkonomien 0,5 pst. høyere enn før pandemien. De næringsvise forskjellene er likevel store. Selv om aktiviteten i flere av de tjenesteytende næringene som har vært hardest rammet av smitteverntiltak tok seg markert opp gjennom sommeren, var aktiviteten i disse næringene samlet sett om lag 20 pst. lavere i juli enn før pandemien. Disse næringene står for 10 pst. av fastlands-BNP og rundt en sjettedel av samlet sysselsetting. De øvrige 90 pst. av fastlandsøkonomien hadde hentet igjen det tapte allerede før sommeren og hadde en vekst på 2,1 pst. fra februar 2020 til juli 2021.

Tabell 2.1 Hovedtall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før, der ikke annet er angitt

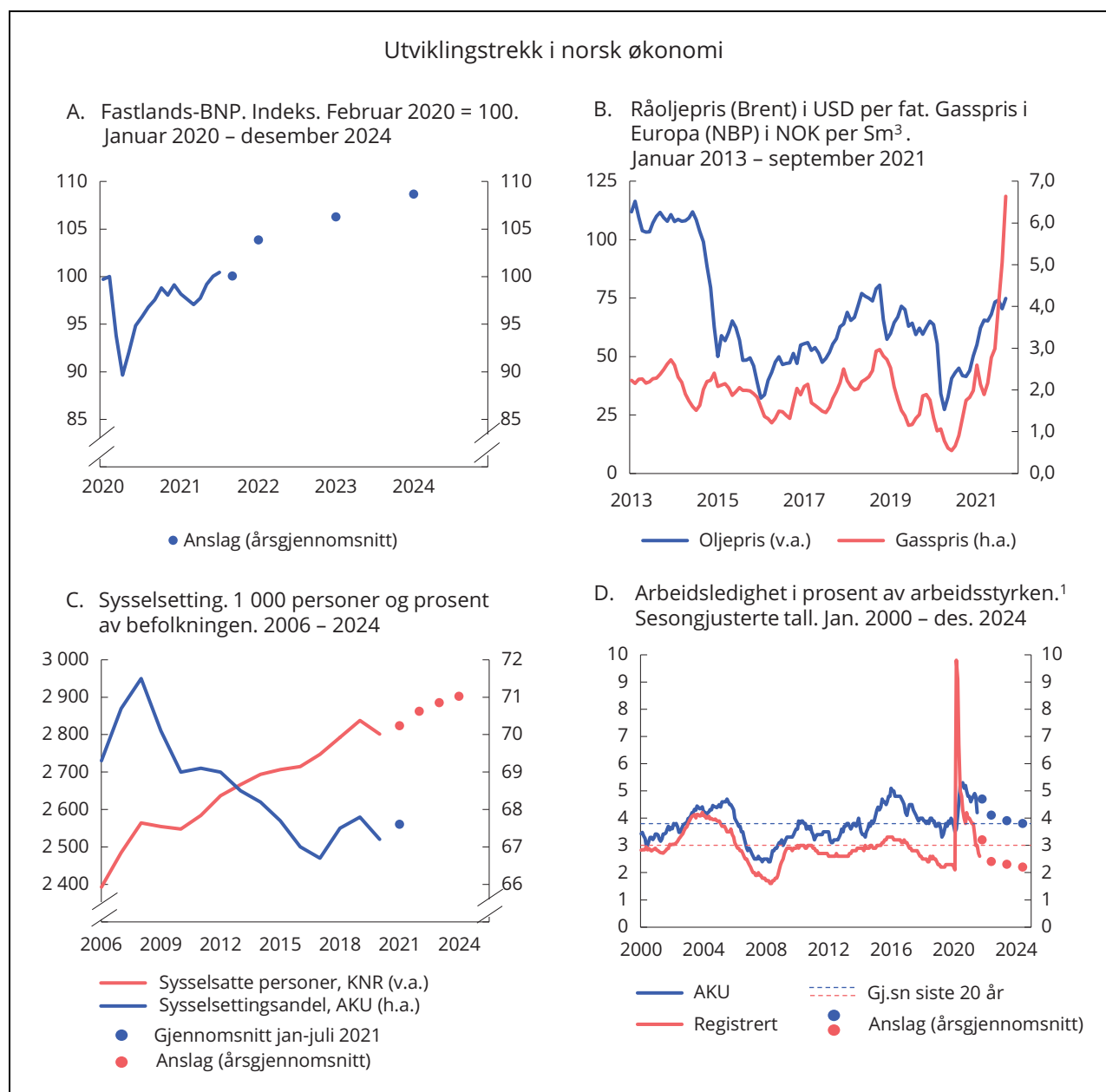
	Mrd. kroner ¹			
	2020	2020	2021	2022
Privat konsum.....	1 496,4	-6,9	4,0	11,1
Offentlig konsum	905,6	1,7	3,9	-0,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital.....	907,0	-3,8	0,9	-0,4
Herav: Oljeutvinning og rørtransport.....	180,8	-4,1	1,0	-14,4
Bedrifter i Fastlands-Norge.....	313,6	-6,1	0,9	4,4
Boliger	190,7	-4,0	4,2	4,1
Offentlig forvaltning.....	216,4	-1,0	-2,5	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	3 122,7	-3,9	3,4	6,0
Eksport.....	1 110,0	-0,5	5,2	7,1
Herav: Råolje og naturgass.....	353,0	10,1	3,5	4,8
Varer og tjenester fra fastlandet	637,0	-8,2	6,4	9,9
Import.....	1 125,3	-11,9	3,7	10,6
Bruttonasjonalprodukt.....	3 413,5	-0,8	3,8	4,0
Herav: Fastlands-Norge.....	3 043,0	-2,5	3,9	3,8
Andre nøkkeltall:				
Sysselsetting		-1,3	0,8	1,4
Arbeidsledighetsrate, AKU (nivå) ³		4,6	4,7	4,1
Arbeidsledighetsrate, registrert (nivå).....		5,0	3,2	2,4
Årslønnsvekst.....		3,1	2,8	3,0
Konsumprisvekst (KPI).....		1,3	2,8	1,3
Vekst i KPI-JAE		3,0	1,8	1,6
Råoljepris, kroner per fat (løpende priser)		407	568	559
Råoljepris, USD per fat (løpende priser)		43	68	67
Tremåneders pengemarkedsrente, pst. ⁴		0,7	0,5	1,1
Importveid kronekurs, årlig endring i pst. ⁵		6,3	-6,4	-0,3

¹ Foreløpige nasjonalregnskapstall i løpende priser.² Utenom lagerendring.³ Det har vært en omlegging av Arbeidskraftundersøkelsen fra 1. januar 2021 som medfører et brudd i statistikken fra dette tidspunktet. Anslagene for AKU-ledigheten for 2021 og 2022 er ikke sammenlignbare med 2020.⁴ Beregningsteknisk forutsetning basert på terminpriser fra juni.⁵ Positivt tall angir svakere krone.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, ICE, Norges Bank, Nav, Reuters, Macrobond og Finansdepartementet.

Bedriftsinvesteringene falt markert under koronakrisen, men det er utsikter til oppgang fremover. Det understøttes av flere spørreundersøkelser, herunder Norges Banks regionale nettverk, der samtlige næringer planlegger økte

investeringer fremover. Det er særlig ventet betydelige investeringer i industrien som følge av klima- og energiomstilling. Prosjekter knyttet til produksjon av batterier og fremstilling av hydrogen ventes å trekke industriinvesteringene opp.

Figur 2.1 Utviklingstrekk i norsk økonomi

¹ Det har vært en omlegging av Arbeidskraftundersøkelsen fra 1. januar 2021 som medfører et brudd i statistikken fra dette tidspunktet. Anslagene for AKU-ledigheten i perioden 2021–2024 er ikke sammenlignbare med historiske tall, herunder gjennomsnittet for AKU-ledigheten siste 20 år. SSB har foreløpig lagt til grunn at omleggingen bidrar til å heve nivået på AKU-ledigheten med om lag 0,3 prosentenheter.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Nav, ICE og Finansdepartementet.

Den registrerte *arbeidsledigheten* er kommet raskere ned enn lagt til grunn i revidert budsjett, og ligger nå godt under gjennomsnittet de siste 20 årene. Nedgangen skyldes både færre permitterte og færre ordinære helt ledige. Justert for sesongvariasjoner er antall registrerte helt ledige 39 000 lavere enn ved årsskiftet, og utgjør ved utgangen av september 73 300 personer. Det tilsvarer 2,6 pst. av arbeidsstyrken, og er bare 0,5 prosentenheter høyere enn før krisen. Antall delvis ledige har også kommet ned, men ligger fortsatt

en del høyere enn før pandemien. Fremover vent vi at den registrerte ledigheten vil gå videre ned. Samtidig har *sysselsettingen* økt de siste månedene, både målt ved Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og tall for registrerte lønnstakere. Ifølge AKU er sysselsettingsandelen blant bosatte i Norge nå høyere enn før krisen og den høyeste siden 2012. Antallet registrerte lønnstakere, som også omfatter personer på korttidsopphold, har økt med mer enn 50 000 personer de siste tre månedene frem til juli i år, sesongjustert. Den